

เมนูที่ 14 การปลูกยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นสินค้าเกษตรที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศ ซึ่งเดิมส่วนใหญ่นิยมปลูกในภาคใต้ ต่อมาได้มีการขยายพื้นที่ปลูกยางใหม่ไปยังภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งยางพาราเป็นพืชที่มีคุณสมบัติในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี แม้ในสภาพพื้นที่เป็นดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการปลูกพืชไร่อายุสั้นมานานรวมถึงมีปริมาณน้ำฝนน้อยเช่น ในภาคอีสาน ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันสภาวะที่ราคายางลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรมีภาระในด้านต้นทุนการผลิตที่สูง ซึ่งส่วนหนึ่งส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ลดลง อย่างไรก็ตาม เกษตรกรจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลรักษาสวนยางและการสร้างรายได้ในสวนยางพาราที่เหมาะสม เพื่อให้มีอาชีพเสริมและรายได้เลี้ยงชีพในครัวเรือนอย่างยั่งยืน และได้ประโยชน์จากสวนยางพาราได้นาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ได้ศึกษาศักยภาพการปลูกยางพาราในพื้นที่ จังหวัดสกลนคร ซึ่งผลการศึกษาที่ได้พบว่า ยางมีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตน้ำยางในระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้การให้ผลผลิตของยางพาราขึ้นอยู่กับ ปัจจัย 3 ประการคือ การเลือกพันธุ์ยาง ความเหมาะสมของพื้นที่ และการจัดการสวนยางที่ถูกต้อง

ยางพารา พันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ พันธุ์ RRIM 600 เนื่องจากปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ปริมาณและการกระจายตัวของน้ำฝนน้อยได้ดี รวมถึงมีจำนวนต้นแสดงอาการเปลือกแห้งน้อยควรใช้ระยะปลูก 3x7 เมตร แนะนำให้ปลูกในพื้นที่ที่มีหน้าดินตื้นและระดับน้ำใต้ดินสูง ใช้ปุ๋ยก่อนเปิดกรีดสูตร 20-10-12 ปุ๋ยหลังเปิดกรีด 30-5-18 การเจริญเติบโตก่อนเปิดกรีดและระหว่างการเปิดกรีดปานกลาง ใช้ระบบกรีดครึ่งลำต้นวันเว้นวัน ให้ผลผลิตเฉลี่ย 263 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ต้นทุนการผลิตยางพารา (พื้นที่ 1 ไร่)	เป็นเงิน
1. ต้นทุนยางไม่ได้ผลผลิต (1 - 7 ปี)	
- ค่าเตรียมพื้นที่	0.73 บาท/กิโลกรัม
- การปลูก	0.94 บาท/กิโลกรัม
- บำรุงรักษา	5.89 บาท/กิโลกรัม
- กำจัดวัชพืช	0.76 บาท/กิโลกรัม
2. ต้นทุนช่วงยางให้ผลผลิต	7.62 บาท/กิโลกรัม
3. ต้นทุนการกรีด เก็บน้ำยาง และการทำยางแผ่น	30.57 บาท
4. ค่าที่ดิน	4.06 บาท
รวมต้นทุน	50.57 บาท/กิโลกรัม
ผลตอบแทน	***ราคายางขึ้นอยู่กับช่วงเวลา

- หมายเหตุ :
- ผลผลิตจากการกรีดยางเฉลี่ย 263 กิโลกรัม/ไร่/ปี
 - ข้อมูลจากแปลงทดลองภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 - ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2556

สำหรับคำแนะนำในการปลูกพืชแซมยาง พืชร่วมยาง และกิจกรรมเสริมรายได้ ของชาวสวนยาง เกษตรกรจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของชนิดพืชโดยเฉพาะในประเด็นของการเจริญเติบโตในสภาพร่มเงา ตลอดจนวิธีการปลูกพืชร่วมกับยางโดยไม่ให้มีผลกระทบที่จะสร้างความเสียหายกับการเจริญเติบโตของยาง ซึ่งได้มีการศึกษาวิจัยพบว่ามีชนิดพืชที่เหมาะสมหลายชนิด โดยสรุปมีดังนี้

1. การปลูกพืชแซมยาง

พืชแซมยางในระยะก่อนยางให้ผลผลิต คือ ในช่วง 3 ปีแรก สามารถปลูกพืชแซมยางได้หลายชนิด ได้แก่

1.1.1 พืชล้มลุกและเป็นพืชอายุสั้น เช่น สับปะรด ข้าวโพด ข้าวไร่ ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วหรั่ง แตงโม และพืชผักต่างๆ เป็นต้น โดยพืชเหล่านี้ควรปลูกห่างแถวยางประมาณ 1 เมตร

1.1.2 กล้าย เช่น กล้ายน้ำว่า กล้ายไข่ กล้ายหอม กล้ายเล็บมือนาง และมะละกอ ควรปลูกแถวเดียวบริเวณกึ่งกลางระหว่างแถวยาง

1.1.3 อ้อยคั้นน้ำ ควรปลูกห่างแถวยาง ให้ห่างแถวยาง 2.2 เมตร ปลูกครั้งเดียวไว้ต่อ 2 ครั้ง เก็บเกี่ยว 3 ครั้ง ในเวลา 3 ปี ไม่แนะนำให้ปลูกอ้อยอุตสาหกรรมแซมยางในเขตแห้งแล้งและในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งอาจจะทำให้มีปัญหาด้านไฟไหม้ตามมา

1.1.4 หญ้าอาหารสัตว์ เช่น หญ้ารูซี่ หญ้ากินนีสีม่วง หญ้าขน ควรปลูกห่างแถวยางประมาณ 1.5 – 2 เมตร หญ้าอาหารสัตว์ชนิดอื่นๆจะไม่แนะนำให้ปลูกแซมยางเพราะมีผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของต้นยาง

2. การปลูกพืชร่วมยาง

พืชร่วมยาง คือ พืชที่ปลูกเพื่อให้ผลผลิตพร้อมกับยาง ซึ่งจะเป็นพืชที่สามารถขึ้นได้ดีในสภาพร่มเงา มีดังนี้

1.2.1 พืชร่วมยางที่สามารถเจริญเติบโตได้ภายใต้ร่มเงาของยาง เมื่อต้นยางมีอายุ 3 ปีขึ้นไป ชิง ข่า ขมิ้น ผักพื้นบ้าน และพืชสมุนไพรบางชนิด โดยปลูกระหว่างแถว ห่างแถวยาง 1.5 เมตร

1.2.2 พืชร่วมยางที่ทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยาง เมื่อต้นยางมีอายุประมาณ 10 ปี ซึ่งมีแสงรำไรเพียงพอ และมีฝนตกชุก จะเหมาะสมต่อการปลูกไม้ดอกสกุลหน้าวัว ไม้ดอกวงศ์ชิง เช่น ชิงแดง ดาหลา กระเจียวพังกา กระเจียวส้ม และบัว ไม้ดอกสกุลเฮลิโกเนีย และไม้ประดับบางชนิดโดยปลูกระหว่างแถวห่างประมาณ 1.5 -1.7 เมตร

1.2.3 พืชร่วมยางที่ทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยางที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ได้แก่ พืชสกุลระกำ เช่น ระกำหวาน สละเนืวนาง สละหม้อ หวายตะค้าทอง กระวาน โดยปลูกกึ่งกลางแถวสำหรับหวายตะค้าทอง อาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในสวนยาง แนะนำให้ปลูกเป็นพืชเสริมรายได้ก่อนการโค่นยาง

1.2.4 การปลูกไม้ป่าในสวนยาง มีไม้ป่าบางชนิดที่ทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยางขนาดใหญ่ โดยปลูกผสมผสานกึ่งกลางระหว่างแถวและทดแทนการปลูกซ่อมต้นยาง เช่น ในสวนยางทางภาคใต้ ได้แก่ กระถินเทพา กระถินณรงค์ สะเดาเทียม พะยอม มะฮอกกานี เคี่ยม ตะเคียนทอง ยางนา ยมหิน และตำเสา ในสวนยางทางภาคตะวันออก ได้แก่ กระถินเทพา กระถินณรงค์ สะเดาไทย ยมหอม ตะเคียนทอง ยางนาแดง และประดู่ป่า และในสวนยางทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กระถินเทพา สะเดาไทย ยางนา ตะเคียนทอง พะยุง สาธร และประดู่ป่า

3. ไม้ป่าในสวนยาง

ข้อพิจารณา ไม้ป่าเป็นพืชที่หวังผลระยะยาว ซึ่งจะมีอายุการตัดฟันเป็นระยะ เช่น ระยะ 5 ปี 10 ปี และ 20 ปี

วิธีการปลูก การปลูกไม้ป่าในสวนยาง มีไม้ป่าบางชนิดที่ทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยางขนาดใหญ่ การปลูกโดยปลูกผสมผสานกึ่งกลางระหว่างแถวและทดแทนการปลูกซ่อมต้นยางที่ตาย ใช้ระยะระหว่างต้นประมาณ 9 เมตร โดยแบ่งกลุ่มไม้ยืนต้นเป็น 3 กลุ่ม คือ

ไม้โตเร็ว เช่น กระถินเทพา กระถินณรงค์

ไม้โตปานกลาง เช่น สะเดาเทียม สะเดาไทย ทั้ง พะยอม ยมหิน

ไม้โตช้า เช่น มะฮอกกานี เคี่ยม ตะเคียนทอง ยางนา ตำเสา ประดู่ป่า พะยูง เป็นต้น

ผลผลิตและผลตอบแทน ราคาขึ้นกับชนิดของไม้ป่าและระยะเวลาการตัดฟัน

4. กิจกรรมเสริมรายได้ชาวสวนยาง

4.1 การเลี้ยงผึ้งโพรงในสวนยาง

ข้อพิจารณา ผึ้งเป็นกิจกรรมเสริมในสวนยางที่ให้ผลผลิตแล้ว เนื่องจากจะมีแหล่งอาหารและมีสภาพร่มเงาที่เพียงพอต่อการอยู่อาศัยทำรัง แหล่งเลี้ยงผึ้งต้องปราศจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และควรมีพืชที่ให้ดอกและเป็นแหล่งอาหารของผึ้งชนิดอื่น ๆ อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

4.2 การเพาะเห็ดฟางจากทะลายปาล์มในสวนยาง

ข้อพิจารณา การเพาะเห็ดเป็นกิจกรรมที่ให้รายได้รวดเร็ว สามารถเพาะเห็ดได้ในสวนยางที่ให้ผลผลิตแล้ว โดยควรเป็นสวนที่มีแหล่งน้ำเพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน

เกษตรกรตัวอย่างปลูกพืชร่วมยางพารา

นายเสนีย์ หาญคำภา ที่อยู่ 270 หมู่ 16 บ้านลาดสมบูรณ์ใหม่ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ปลูกยางพื้นที่ทั้งหมด 15 ไร่ ปลูกพืชร่วมยางเพื่อเพิ่มรายได้ในสวนยางจำนวน 1 ไร่ เช่น กล้วยน้ำว่ามะไฟ ละมุด ชะอม ชะพลู พริกไทย ด้านปศุสัตว์เลี้ยงไก่ดำภูพาน และด้านประมงเลี้ยงกบในบ่อซีเมนต์ภายในสวนยางพารา

ต้นทุนและรายได้จากการปลูกพืชร่วมยางพารา (พื้นที่ 1 ไร่)

รายการทุน	เป็นเงิน (บาท)	รายการผลตอบแทน	เป็นเงิน (บาท/ปี)
-ค่าต้นพันธุ์ละมุด 150 บาท/ต้น	4,500	-จำหน่ายผลผลิตละมุด กิโลกรัมละ 20 บาท	12,000
-ค่าต้นพันธุ์กล้วยน้ำว่า 50 บาท/ต้น	1,500	-จำหน่ายผลผลิตกล้วยน้ำว่าหวีละ 15 บาท	8,100

-ค่าต้นพันธุ์ชะอม 6บาท/ต้น	180	-จำหน่ายผลผลิตชะอม กิโลกรัมละ 10 บาท	4,800
-ค่าปุ๋ย	620		
รวม	6,800		24,900
กำไรสุทธิ 24,900 – 6,800 = 18,100 บาท/ไร่/ปี			

- หมายเหตุ :
- ผลผลิตละมุด 600 กิโลกรัม/ปี
 - ผลผลิตกล้วยน้ำว้า 540 หวี/ปี
 - ผลผลิตชะอม 480 กิโลกรัม/ปี
 - พื้นที่ดำเนินการแปลงเกษตรกร นายเสนีย์ หาญคำภา บ้านลาดสมบูรณ์ใหม่ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
 - ข้อมูล ปี พ.ศ.2561